

Plenum

Torsdag 8.12.2022 kl. 15.59—20.08

21. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030

Regeringens proposition RP 211/2022 rd

Utskottets betänkande FiUB 34/2022 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 21 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 34/2022 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslaget. — Allmän debatt, ledamot Puisto, varsågod.

Debatt

20.01 **Sakari Puisto ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Yhä nopeammin kehittyvä, kansainvälisesti hajautunut ja laajeneva toimintakenttä tekee tieteen ja teknologian kehityksen seuraamisesta ja ennakkoinnista vaikeaa. Tekoälyn ja kvanttietokoneiden kaltaiset teknologiat voivat mahdollistaa täysin uudentyyppisiä, yliveraisia toimintatapoja. Kehitys korostaa entisestään verkostomaista yhteistyötä, jossa jonkin merkittävän teknologisen osa-alueen hallinta on pääsylippu yhteistyöhankkeisiin. Toisaalta yksittäinen huipputason toimija saattaa kyetä haastamaan jopa kokonaisen toimialan tai valtion. Tällaisia esimerkkejä yksittäisistä toimijoista, yrityksistä, löytyy ulkomailta ja myös Suomesta eri teknologia-aloilta.

Koska tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla, tki:llä, on ratkaiseva merkitys tulevaisuuden elinkeinoelämän uudistumisessa ja hyvinvoinnin luomisessa, osaaminen tulee nähdä strategisena resurssina. Kuluvalla eduskuntakaudella huomio on ollut tässä nyt käsitellyssä olevassa parlamentaarisessa yhteistyössä laaditussa tki-rahoituksen suunnitelmassa, jonka mukaisesti Suomen tavoitteena on nostaa tki-toiminnan menot 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta nykyisestä 2,9 prosentista vuoteen 2030 mennessä. Laki määrittäisi valtion vuotuisen tki-menojen tason tavalla, jossa julkisen sektorin osuus olisi kolmasosa ja yksityisen sektorin kaksi kolmasosaa.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarinen sitoutuminen riittävään ja vakaaseen tutkimustoiminnan rahoitukseen on tärkeää. Silti samalla on huomattava, että tutkimus- ja innovaatiopolitiikan johtaminen ei vastaa nykyaasteisiin, joissa kokonaisuuden hallitsemiseen tarvitaan nykyistä päämäärätietoisempaa yhteistyötä. Parhaillaan eduskunnan käsitellyssä oleva tki-rahoituslaki ei puutu tähän asiaan.

Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopolitiikan johtaminen on hajanaista. Erilaiset toimet ja niiden rahoitus jakautuvat eri hallinnonaloille. Keskusteluyhteydet ovat ajoittaisia ja tapauskohtaisia, ja vuoropuhelua käydään pitkälti valmistelijatasolla. Samalla pää-

Punkt i protokollet PR 136/2022 rd

töksentekoa varten informaatiota tuottavien tahojen joukko on moninaistunut. Vaikka päätöksiä niin kutsutuista voittavista ratkaisuksista ei pidä tehdä poliittisesti, heikko koordinaatio kuitenkin hankaloittaa tavoitteiden saavuttamista.

Sääntelyn on pysyttävä kehityksen mukana sekä mahdollistettava uusia ratkaisuja ja liiketoimintamalleja. Kriittinen osaaminen on enenevissä määrin myös huoltovarmuuskysymys. Sekä soveltavaa tutkimusta että perustutkimusta — ja koulutusta yleensäkin — on edistettävä pitkäjänteisesti. Jotta haasteisiin pystytään vastaamaan, tieteen ja teknologian rooli on profiloitava vahvemmin ja näkyvämmiin osaksi valtioneuvoston päätöksentekoa ja hallinnonalojen yhteistä, systemaattista valmistelua.

Mallia tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vahvistamiseksi voi ottaa Britanniasta, jossa pääministerillä ja hallituksella on nimetty tiede-neuvonantaja, 'government chief scientific adviser'. Neuvonantaja osallistuu pääministerin ja hallituksen tieteelliseen neuvonantoon päivänpoliittisissa kysymyksissä sekä koordinoivaan ja strategiseen työhön. Korkean profiilin meritoitunut tiedetaustainen neuvonantaja antaa kasvot tieteelliselle keskustelulle ja tieteen roolille päätöksenteossa. Neuvonantajan tarkoitus on tuoda tieteellinen näkökulma päätöksentekoon oikea-aikaisesti. Uskottavuuden vuoksi neuvonantajan on oltava riippumaton ja monipuolinen tiedemaailman edustaja, joka samalla ymmärtää poliittiset prosessit ja realiteetit.

Tässä samassa yhteydessä olisi syytä vahvistaa merkittävästi jo olemassa olevaa valtioneuvoston tutkimus- ja innovaationeuvostoa, niin kutsuttua TINiä, joka on jäänyt takalalle valtioneuvoston työskentelyssä ja käytännössä täysin pimentoon julkisuudessa. Tämä palvelisi jatkossa keskeisenä yhteensovittavana organisaationa.

Arvoisa puhemies! Tässä on samalla evästykseni seuraavalle hallitukselle tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaan. — Kiitoksia.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslaget i proposition RP 211/2022 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslaget avslutades.